

Учіте ся брати мои,
Думайте читайте

И чужому научайтесь
Своего не цурайтесь,

СВОБОДА

„Въ своей
хатѣ
своя правда“

И сила
и воля“
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУССКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ

Число 10

ДЖЕРСИ СІТІ. Н. Д. Пятница 6. Цвѣтня 1894.

ГОДЪ II

ДЕ РОЗУМЪ?

твираютъ ся
наразѣ две-
рѣ нашей Ре-
дакціи и вхо-
дитъ двоихъ
людей зъ хри-
стіанскимъ привѣтомъ на у-
стахъ: „Слава Іисусу Хри-
сту“! „Свобода“ „Слава на
вѣки вѣковъ“ — прошу съ-
дати та изъ широкого свѣта
що нового оповѣсти бо якъ
замѣчаю вы зъ далекихъ
контрѣвъ и дуже помучени.

Иванъ. Ласки просимъ че-
стна „Свободо“ и най во-
гнѣвъ не беретъ ся, наколи
я и мой кумъ Василь приѣ-
хали ажъ зъ Вілксберъ сю-
да на пораду и просимъ зѣ-
лати милость, напровадити
насъ на путь истинны, — бо
може и нашому тѣлѣ — до-
ведеть ся вовка поймати!

„Свобода.“ якъ бачились у
горосѣ, такъ и досѣ. Я завсе
голосила, говорила що мы
тутъ вольни и намъ свобод-
но о свое добро дбати и ста-
тись гоноровыми людьми не
процесниками на смѣхъ не-
довѣркамъ а на погибель
святой Руси. Ваша бесѣда
менѣ ясна и знаю до кого
кумъ не. Тільки скажу: що
лучша соломяна згода, якъ
золотый процесъ.

Василь. Чоломъ предъ То-
бою о „Свободо“ за твою му-
дри слова, напередъ намъ зъ
ума, сердца и устѣ похопле-
ни. Мы знаемо же у насъ
нѣякого пути не ма и набез-
головъ перевертаемъ ся якъ
рыбы на спущенной греблѣ
паньского ставу. Я и мой
кумъ зъ одного и того само-
го походимо села. У насъ не
было и мовы о якихъсѣ уніа-
тахъ або православныхъ,
тільки було руске село, ру-
ска церковь и всѣ носилисьмо
святити паски на великдень
и всѣ спѣвали: „Христосъ
воскресе.“ То була радѣсть,
то було веселіе, хотяй зъ
вовса вѣвъ свячену паску, по
тѣлу и душѣ радо — бо ру-
скій великдень! А нынѣ
жалъ душу обгортае на са-
му гадку: якъ то братъ на
брата повставъ; по салю-
нахъ паскудять ся, гань-
бятъ ся, провадять нерозум-
ни речѣ, сварятъ ся, сей про-
зываетъ другого: ты дѣлаєшъ

той одгризаєсь и каже: „ты
православный.“ Зъ остатно-
го цента тягнулись мы на
св. церковь въ Вілксберѣхъ
на той дѣмъ божій а той дѣмъ
Господень перевернули на
дѣмъ діавола — бо днесъ сѣ
тяжкимъ проклятьемъ проце-
суемъ ся и тяжко заробле-
ный грѣхъ берутъ адвокаты.
Лучшебъ було щобъ у насъ
церкви не було бо менше
булобъ грѣха и чужий не
смѣялибъ ся зъ насъ!

Свобода. Понимаю ваше
горе, нужду, бѣду вашу зна-
ю, ваше неотрадне положеніе
менѣ вѣдоме и я болѣю
цѣлою душею яко руска
надъ збаламученъмъ руско-
го народа а ще и тутъ на
вольной земли. Въ сердцю про-
клиная тихъ, що якъ той
Юда предатель Христа, — за-
продали свой народъ и пря-
мо потягнули го надъ бе-
регъ пропасти и кинули
мѣжъ васъ кѣсть незгоды
лишь для того, щобъ свою
кишеню наповнити рускимъ
грошемъ запрацеванымъ ру-
скимъ потомъ и кровью. Зда-
еть ся менѣ що мои слови
понятни вамъ и доглуцаєте
ся кто сему причина.

Иванъ. Мѣжъ Богомъ а
правдою скажу смѣло, що
причиною сего нещастія то-
го лиха, яке теперъ на насъ
спало суть: угро-руски свя-
щенники, котри не дбаючи
о рускій народъ въ старѣмъ
краю, прийшли за нимъ сю-
да щобъ зъ него грошѣ де-
лѣти. Въ той цѣли побудо-
вали каплички — шанды и на-
звали церквами. Сли оденъ
бувъ зъ нихъ де при какой
церквѣ и назбивавъ гроша,
ишовъ дальше а людей зо-
ставлявъ на провидѣніе бо-
же и церковь сиротою оста-
валась. Се те саме водилось
у насъ. Духовни педлярѣ
мѣняли ся майже що пару
мѣсяцѣвъ; церквою нѣкто зъ
нихъ не хотѣвъ заняты ся
и сплатити довгъ — бо якъ
той подорожный недбае о
поправу дому, въ котромъ
одну нѣчь только переночо-
вавъ, такъ само робили и
робятъ тѣ наши баламуты,
черезъ котрыхъ бѣдный на-
родъ збаламученый терпѣть
и грошѣ на процеса о цер-
ковъ марно тратить. На-
родъ въ Вілксберѣхъ естъ

рускій. А видячи що угро-
руски змадярщени священ-
ники мѣняютъ ся церквами
якъ жидаи коршмами и ви-
дячи даьше що вілксбер-
ска церковь була осирочена,
взяли собѣ люде руского
православного священника
и жили спокѣйно. Но те-
перъ на велике нещастіе
знову зъявивъ ся такой зма-
диризованный духовный пе-
дляръ, котрый въ краю зъ
голоду гинувъ, и почавъ ба-
ламутити народъ обернувши
салюнь на тымчасову цер-
ковь, бунтує людей щобъ
вілксберску церковь одо-
брали отъ православныхъ
назадъ, котру передъ тымъ
сами таки самозванцѣ ли-
пили и черезъ то пошло
до процесу и люде, якъ тѣи
перепуджени вовкомъ вовчѣ
не знаютъ чого ся тримати.
Протое о „Свободо“! при-
шли мы сюда на пораду и
що ты сказать изволишь, бу-
демо и держатись.

Свобода. Минають вѣки,
минають лѣта, а рускій на-
родъ до днесъ въ неволи! и
невольниками роблять що
хочуть ихъ повелителѣ, ихъ
паны въ старѣмъ краю. Опи-
нилась мала горстка невол-
ничого племени на вольной
американской земли, та не
зна якъ зъ свободы корис-
тати бо темный и каждому
пророкови баламутови вѣ-
рить. А выробити собѣ само-
му ясне понятіе: якъ свѣтъ
несе, якъ други народы по-
ступають на паредъ въ про-
свѣтѣ, въ добрѣ, сполучени-
ми силами и боронять свой
языкъ, свою народну честь на
то невольникъ не сироможе
ся хотѣти и на волѣ. Я „Сво-
бодо“, сердцемъ и душею ру-
ска кажу вамъ на разумъ:
оставте разъ на бѣкъ всяки
сварни, всяки процеса, а
возьмѣть ся до мудрого, до-
брого народного дѣла! За-
кладайте руски школы, учѣ-
ть вашихъ дѣтей рѣдной
мовы, прирадуите имъ ру-
ску славу исторію, старай-
теся мати у себе въ дома ру-
ску газету и поучаючи кни-
жочки, вписуйте ся до ру-
ского народного „Союза“,
закладайте читальнѣ, берѣть
собѣ примѣръ зъ другихъ
просвѣщеннѣйшихъ наро-
довъ. Старайтеся убла-
жить

городнѣти и приукрасити не
тільки тѣло хорошою и до-
стану ушитою одежою, але
розумъ и сердце. Розумъ на-
укою, а сердце благородны-
ми чувствами: братной лю-
бови и згоды. Навчайтесь
шанувати оденъ другого и
религійныхъ переконанъ не
оскорбляти глупыми слова-
ми и на скверни слова ко-
рчемныхъ богословѣвъ и фи-
лософѣвъ що колись въ ста-
ромъ краю жидамъ воду но-
сили, не вважайте! Всяко-
му духу не вѣрте и на речѣ
непрощенныхъ пророковъ
великой ваги не кладѣть! но
искушайте, пробуйте чи та-
кій має Бога въ въ сердцю, чи
онъ любить святую Русь,
чи знана му бѣда и лихолѣ-
тіе руского народа, чи має
такой яке понятіе о потре-
бахъ такъ душевныхъ якъ
якъ и матеріальныхъ руско-
го народа, чи любя му ру-
ска пѣсня, чи мила му ру-
ска мова? Дальше — чи та-
кому ходитъ о добро своихъ
русскихъ братѣвъ чи о его
власну кишеню? Надъ тымъ
подумайте а познаете хищ-
ного вовка въ овечей скорѣ.
Залишѣть спорити о рели-
гійныхъ вопросахъ и рѣжни-
цахъ, котрыхъ мать була,
есть и буде лючка гордѣсть
и лични интереса; а тримай-
те ся правдивой науки Іи-
суса Христа умершого за по-
кривдженыхъ и старайте ся
наслѣдовати Его. Христосъ
давъ ся распяти за правду,
а не за политичну, іезуитами
польскими обдуману унію,
котра не має ничъ вѣспольно-
го зъ унією догматичною.
Тоже Спаситель міра не рос-
пинався за якуюсь тамъ
схизму бо сказавъ: будьте од-
ной мысли, одной гадки и
любѣть ся якъ брати; а св.
апостоль Павло додае: „О-
денъ Богъ, одна вѣра одно
крещеніе.“ Сли Греки и Ри-
мляне, навернени опѣсля на
христову вѣру, забывши
гордости и жажды володѣти
цѣлымъ свѣтомъ, подѣ тѣне-
ю крестного дерева яли спо-
рити о самодержавностѣ, че-
резъ що повставъ расколъ-
Русинъ тому не виноватъ.
Онъ въ своей щиролюбной
и отвертой душѣ принявъ
святую вѣру зъ ей вели-
коблѣннымъ восточнымъ о-

брядомъ, не мешавъ ся въ
справы анѣ Рима анѣ Па-
риграда — тѣлько полюбовъ
Христа цѣлымъ сердцемъ и
душою, перенявъ ся Его на-
укою, взявъ на себе тяже-
лый крестъ, крестъ слезъ,
терпѣній, кайданъ, неволѣ
и носить го по днешний
день. Упадаючи подѣ кре-
стнымъ тягаромъ кровъ сле-
зы говорить: вѣрую и чаю
воскресенія мертвыхъ!“ И
я, „Свободо“ вѣрую, чаю,
ожидаю воскресенія пора-
бощенного руского народа!
Вѣрую якъ въ Бога же на-
стане день, день велико-
днѣй народного воскресенія.
Чаю того дня, въ котромъ
ясне соненько правды и сво-
боды, просвѣты и добробы-
ту, взойде надъ широкою и
богатою рускою землею и
прожене вѣсковый туманъ,
туманъ узкоглядности и па-
ртійности. Божое сонце пра-
вды и свободы пошле свои
горячи промѣня на прибиту
и замерзлу душу невольни-
ковъ; освѣтитъ, огрѣе, жи-
вить мертвыхъ до нового
житія, житія поступу, науки
и добра! Спаде луска те-
мноты зъ заплаканныхъ счѣй,
пѣрвутъ ся кайданы и воль-
ни руки подвигнуть ся до
Отця небесъ и благодарна
молитва прошибне небеса!
Злодѣи передъ тымъ захо-
домъ сонця свободы, поутѣ-
кають — а руска земля
буде опять въ русскихъ зъ
кайданъ освобожденныхъ ру-
кахъ! Осирочени дѣти на-
задъ засядуть на батков-
скомъ грунтѣ и вольни на
вольной земли единымъ се-
рцемъ и устами воспоютъ ве-
легласно пѣснь, пѣснь сла-
вы иже во вышнихъ Богу и
пѣснь міра, благоволенія,
и братной любви!

дальше буде.

Подаемо довѣдомости пч.
читателямъ „Свободы“ п
вѣмъ, котри хотѣть вѣту-
пити до „Руского Народно-
го Союза“, що недовга за-
чнемъ друковати СТАТУТЫ
„Союза“ и каждый членъ
ихъ получить.
Протое вписуйтеся до „Со-
юза“ и не откладайте на
познѣйше.

SVOBODA

(LIBERTY.)

Weekly Paper

The only Russian political paper in this Country and has a largest circulation through the United States and is an invaluable advertising medium.

Предплата річна2.00

До старого краю..... 2.50
Всѣ дописи и гроші про-
симъ висилати подъ адре-
сомъ:

To "Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Наша газета выходитъ що
тижня въ Пятницю

ADVERTISING RATES:

One inch per annum...\$ 10.00
„ „Six months. „ 6.00

All money or money orders
should be addressed to:
„Svoboda“ Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Entered at the post office at
Jersey City, N. J. as second
class mail matter.

ВѢСТИ ЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

ГАЛИЦКА РУСЬ.

Всѣ знаютъ якъ велике не-
щасте постигло минувшого
року нашъ край. Въ одной
части выливали рѣки и за-
брали все що только було а бѣ-
дному хлѣборобови оставъ
ся намулъ та пѣсокъ. Въ
той краевой нуждѣ подало
правительство помѣчну ру-
ку, назначивши 300.000 злр.
для потерпѣвшихъ. Краевый
Соймъ зъ тяжкою бѣдою по-
старавъ ся о запомогу тоже
зъ своей стороны. До теперъ
все красно и добре иде дѣ-
ло запомоги зъ першихъ рукъ
для нуждою прибитыхъ — а
ле мимоволѣ насуваєсь въ
голсу а на языкъ пытанье:
якъ то буде зъ подѣломъ за-
помогъ накопи дѣстануться
до подѣлу грошѣ въ другіи
руки? Уже не разъ, а нѣ
два, раздавались у насъ за-
помоги, котрыхъ одна часть
и то може наибѣльша оста-
валась при раздающѣмъ, а
другая часть раздавалась май-
же тимъ, що на запомогу и
не дивились а властиво тѣ,
що були дуже бѣдни и най-
бѣльше потребували помѣчи,
то наименше подѣлавали а
бо и нѣчого бо „rusin, або
muzmatyk.“ Для того теперъ
мы уютъ ся по краю руски

ратункови комитети щобъ
вести контролю надъ розда-
чею запомоги.

Въ теперѣшней хвилѣ всѣ
уми такъ въ горѣдѣ якъ и
по селахъ суть заняты спра-
вою выборовой реформы, по-
сля котрой мае настати пра-
во общаго голосованья. Сель-
ски народъ и кляса робѣт-
нича бажалабъ щобъ се та-
ки въ правдѣ наступило пра-
во общаго голосованья, бо
тогда полѣпшалабъ ся доля
хлѣборобѣвъ и робѣтниковъ
и права тихъ двоухъ клясъ
суть притоптаны и голосъ
покривдженыхъ стаесть голо-
сомъ вопѣющаго во пусты-
нѣ и нѣколи не одобеть ся
ехомъ о стѣны краевыхъ сой-
мѣвъ або о мраморову па-
лату думы державной. Але
тутъ реформу выборову ко-
ждый робить по своему.
Рядъ хотѣвъ бы щобъ она
зѣстала въ такомъ видѣ якъ
онъ хоче. Польска шляхта
мае знову иншу фотографію
той реформы отбиту въ вла-
стномъ свѣтлѣ ей интере-
совъ. Мы кажемо, що мала
надѣя на се, щобъ тая выбо-
рова реформа выпала по ду-
мцѣ и сердцу бѣднаго наро-
да.

Теперъ по газетахъ зъ ста-
рого краю всегда подыблешъ
статіи якъ то поляки и поль-
ске духовенство всякими
можливыми и невозможными
способами старають ся зни-
щити насъ.
Противники наши, видячи
що Русины ялись до енер-
гичного odporу на ворожи
напады, выдумали ось що:
Русины утискають поляковъ
але тому нѣкто не повѣривъ,
бо въ томъ только правды
якъ ктобы сказавъ: же оселъ
може лѣтати. Мы на се до-
дамо кѣлька словъ и скаже-
мо такъ: сли поляки такъ
духовни якъ и свѣцкы, вся-
кого кольору, всякой бран-
жи: всѣ разомъ заприсяга-
лись на Русинѣвъ и всѣ ра-
зомъ зъ соединенною силою
и вѣрною злобою насъ ти-
снуть, переслѣдуютъ, хо-
чуть насъ знищити до тла,
то чому не мають вже разъ
Русины того практичнаго
розуму и отложивши на бѣкъ
всяки сварнѣ и братни усе-
бицѣ, несполучать ся таже
собѣ всѣ разомъ и вѣрными
силами почати дефен-
зиву и ворожи напады зро-
бити безцѣнными, удары вы-
мѣрени проти насъ, здѣла-
ти безсильными?

УГОРСКА РУСЬ!

Досить наши брати Руси-
ны надивили ся на священ-
никовъ мадяронивъ въ Аме-
рицѣ, але дивлячись на тѣи
звѣстки, котри подае „Дѣло“
(ч. 45. 1894), не лѣпше сто-
ить рѣчь и въ старѣмъ кра-
ю; „Дѣло“ пише такъ:

„Выходяча въ мѣстечку
Уйгель, въ пѣвничной Угор-
щинѣ газетка „Zemplin“ до-
носить, що угро-руски свя-

щенники Іосифъ Фесторій и
Емилій Игнатіевъ, постано-
вили выдавати руски моли-
твенники: школьни подруч-
ники — мадярскими бу-
квами, чтобы такимъ спосо-
бомъ усунути зъ уживанья
на угорской Руси руску аз-
буку.“

Отъ таке то дѣсь въ спа-
сенной Угорщинѣ. Зъ оттамъ
не чуешь ничъ вѣрнѣшого
для руского сердца, только
зле! Мимо того що сами свя-
щенники колись руски, нынѣ
помадярщились и, за мадяр-
ску лѣску отцурались ру-
ского народа, руской мовы,
руской исторіи, запровади-
ли мадярскій языкъ въ це-
рквѣ въ школѣ и у себе въ
дома, теперъ взялись и до
рускѣи святой азбуки и свя-
тотатцкими руками хочуть
зничити святое дѣло вѣка-
ми освященне святыхъ ве-
ликихъ учителей Славянъ.
Только одну потѣху, толь-
ко одну отраду и осолоду
чувъ до теперъ въ своимъ
горю и роспудѣ нашъ братъ
угро-русинъ накопи въ сво-
ей курной хатѣ въ карпат-
ской глуши взявъ кнѣжку
до молитвы печатану свято-
ю кирилицею и щиро мо-
ливъ ся до Бога и дѣтей у-
чивъ той азбуки. Руска бу-
ква пригадувала ему що онъ
Русинъ и що въ него руске
серце, руска мова, руска тве-
рда вѣра, котра все перемо-
же и все стерпитъ а Богъ
дасть му силы, подасть о-
дваги свое горе свою бѣду
побороти.

А нынѣ, жалъ и мѣсть ду-
шу обгортае на саму гадку,
що знайшли ся недолюдки
и ти священники переки-
нчики, измѣнники своего на-
рода и хотять уже послѣ-
дну ознаку рускости на У-
горщинѣ, зничити!

Американски руски бра-
тя! не забувайте на се що
и тутъ маєте уже такихъ свя-
щенниковъ зъ Угорской сто-
роны той самой масти, мы-
сли, того самого духа — толь-
ко тутъ хочуть уходити за
русскихъ щобъ скорше наха-
пати долларѣвъ.

Народе протрѣй очи! щобъ
опѣсля нежаловавъ, же слу-
хавъ ложныхъ пророковъ.

ВЪ СПРАВѢ ЗАЛОЖЕНН ЧИТАЛЕНЬ въ АМЕРИЦѢ.

Коли мы поглянемо на те
що робить ся помѣжъ бѣль-
ше менше освѣченными наро-
дами, ба, навѣтъ помѣжъ Ру-
синами въ Галичинѣ и по-
рѣвнаемъ все те зъ житьемъ
нашихъ родимцевъ въ Аме-
рицѣ, то поневолѣ насува-
еть ся до головы старе гре-
чке присловье: „чимъ лѣ-
пше тымъ горше.“ Веѣ о-
бѣтаваны тутейшого житя
здавалось бы дають братамъ
Русинамъ способность якъ
ширше розвинути ся, але
про те въ дѣйствѣмъ житю
мы бачимо щось далеко ин-
ше: небалѣсть, пѣятка, сва-
рки и таке инше. Рѣдко, рѣ-

дко посередъ американско-
руской темноты мигне искра,
котра на хвилю освѣтитъ той
сумный морокъ, котрый па-
нуе въ нашѣмъ житю.
Дежъ коринь той темноты?
Коли тая хвороба такъ запа-
нувала мѣжъ нами, не вжежъ
нема на ню жадныхъ лѣ-
ковъ и мы маємо оддати ся
тому нашому ворогову на-
вѣтъ не пробувавши бороти
ся зъ тымъ? Колибъ мы такъ
думали, то шкодабъ було
навѣтъ и працѣ. Але мы ди-
вимось на той глубокой сонѣ,
котрый держитъ въ своихъ
обѣймахъ Русь въ Америцѣ
только якъ на хвильевый. Бо
якъ бы то выглядало, щобъ
мы правнуки славныхъ пра-
дѣдовъ, покрытыхъ славою,
одзначившихъ сильною во-
лею и енергією будемо спати
и спати на волѣ.

И гнилою колодою
По свѣтѣ валитись?

Не вѣримо мы въ то и зове-
мо братѣвъ Русинѣвъ до
вѣрнѣшой працѣ надъ собо-
ю, надъ своимъ духовнымъ
розвоемъ.

Кажуть теперъ кепискіи ча-
сы, але поглянемо на Руси-
новъ въ Галичинѣ та на Бу-
ковинѣ: чи имъ лекше на-
шихъ живеть ся? а проте
они не забувають що рѣкъ
побѣльшати число своихъ
читалень, не забувають про
свою власну просвѣту. Чи
вжежъ мы повернемо ся зъ
такого вѣрнѣшого и просвѣ-
щеннаго краю на соромъ
нашимъ братамъ въ старѣмъ
краю, такими неуками якъ
поѣхали и привеземо зъ А-
мерики только едине умѣ-
нѣе пити віску та вчиняти
свары по шинкахъ. Се не-
куство знаютъ браты въ кра-
ю и безъ насъ та вже, дяко-
вати Богови, стали по-тро-
ха забувати, а мы мусимо
дати имъ щось нового и го-
днѣйшого. Тымъ новымъ му-
ситъ бути широка просвѣта.
Щожъ намъ треба робити
щобъ стати бѣльше — мень-
ше просвѣщенными?

Спытае ся насъ може не
одинъ. Берѣмъ прикладъ зъ
нашихъ братѣвъ галичанъ —
закладаймо ч и т а л ь н ь !.
Здаеть ся маленьке слово
читальня, але велику вагу
мае коли зъ слова стае ся
дѣйство. Читальня якъ та ва-
тра, задрѣвае сердца своихъ
членѣвъ, поднимаетъ ихъ надъ
брудомъ щоденнаго житя,
просвѣчуе ихъ розумъ, дае
силы духовни, дае людямъ
почутя що они не только
звѣри, котри дбають только
про ѣдженне та напѣи, але
дбають про власну душу.
Читальня якъ и церковь му-
сятъ бути въ каждой осадѣ
де жиють Русины, боне „еди-
нымъ хлѣбомъ будетъ живъ
человѣкъ.“ якъ каже свѣте
письмо.

Може скажуть що на тое
треба велики выдатки, але
таке скаже хйба не щирый
человѣкъ, божъ по шинкахъ
та гулятикахъ въ десять разъ
бѣльше розходить ся запра-

цеваныхъ центѣвъ чимъ бы
ихъ потребно для заложения
порядной читальни.

Навѣтъ соромъ про те пи-
сати, бо скажи кождому Ру-
сину - „ходѣмъ но прия-
телю до салону.“ и вѣтъ
не только не откажеть ся, а
ле почитае за соромъ не зо-
ставити який квотеръ або и
два въ салонѣ, скажи тому
самому — „чи недаси брате,
десять центѣвъ що недѣли
для читальни?“ и онъ бѣ-
долаха заразы скривить ся
немовъ ему злого стало и
зачне скаржити ся на лихи
часы, на те що въ него нема
грошей и т. п.

Мы зъ верху казали толь-
ко про загальну моральну
вартѣсть читалень, але му-
симо ще показати теперѣшнѣ
спеціальну вартѣсть для Ру-
синѣвъ, яко робѣтниковъ.

Теперъ настають таки ча-
сы коли кождый робѣтникъ
мусить ся горнути до про-
свѣты, якъ дитина до вла-
стной матери, бо только въ
просвѣтѣ онъ знайде лѣки
противъ своей вѣковѣчной
немочи, только въ просвѣтѣ
онъ знайде самопознаніе,
только просвѣта научитъ его
янь бороти ся зъ власными
ворогами, капиталистами,
котри дбають только про
свою кишеньку, а не дбають
про добробытъ робѣтника.
Русинамъ зѣстаетъ ся або
ити по заду всѣхъ, тримати
свои шнѣ въ ярмѣ капитали-
стѣвъ, або разомъ зъ брата-
ми робѣтниками иншихъ сто-
ронъ бороти ся за свою во-
лю, за лѣпшу будущность.
Але чтобы бороти ся зъ во-
рогами капиталистами тре-
ба бути просвѣщенными якъ
они, бо не можно ити проти
арматы зъ еокірою. Сокира
добра рѣчь коло хаты, але
не годить ся для войны.

Въ слѣдующѣмъ числѣ мы
знову зачепимо справу про
читальнѣ и подамо статуты
читалень.

ВТЯВЪ ЩО ЗНАВЪ.

Скрантонскій „Вѣстникъ“,
котрый такъ опѣкуесть тутъ
въ Америцѣ рускимъ наро-
домъ и его судьбою якъ лисъ
курами, подае гадку спро-
вадити сюда руского епи-
скопа, бо се конечно треба,
пѣсля его думки, щобъ за-
безпечити руску вѣру и ру-
ску народность тутъ. Але
отъ кого и отъ чого забезпе-
чити, сего немогли мы до-
гладатись бо о томъ забувъ
спѣмнути.

Мы кажемо „Вѣстнику“
що въ той діцезіи, въ ко-
трой живеть онъ и его по-
кровитель змадяризовани
духовники, жадного руского
епископа не треба — бо тѣи
prevelebny, задля бѣльшого
бізнесу, позаписували наро-
домъ нашимъ создани це-
ркви айрискимъ и нѣмец-
кимъ епископамъ, и имъ под-
дались яко greek hungarian
priests.

Отже вѣра и народность

руска забезпечена бо тієї епископи о нашой церкві, о рускомъ обрядѣ и о русской народности знаютъ только, якъ табаку въ розѣ и протое цѣлкомъ анѣ намъ не помагють, анѣ не шкодять.

Дальше, кромѣ того, виеше наведена епархія бахтшквская мае своего генерального вікарія, котрый рѣшае всяки sprawy и сваряѣ на мадярскомъ языкѣ и пише всяки поданія и денунціаціи на честныи особы, котри не хочуть говорити родною мадярскою мовою и до „Союза“ належють.

Може хоче В. спровадити руского епископа зъ Угорщины? Коли тамъ го не знайдешъ, бо все суть змадяризовани и до руского народа не признають ся.

Може хоче В. руского епископа зъ Галичины? Але тамъ послѣ его глупыхъ словъ — сами поляки...

Може хоче „Вістникъ“ руского епископа зъ Буковины або зъ Росіи? Тамъ сами православни... Дежъ взяти печеного леду, що такъ В-ку захотѣлось? Уже знаємо що В. знайде такого епископа отповѣдного до его епархіи. Спровадити змадяризованого перекинчика, котрый не втне анѣ слова по нашому только скаже въ церквѣ „миръ всѣмъ“ а грошѣ всѣхъ васъ мои.

Але пытаемъ ся В. чи рускій народъ приставѣ бы на тое: мати за руского епископа якого мадярского? Себѣ выходило на те: запровадити папа въ капусту и зроби ти го огородникомъ; або наняти вовка за пастуха до ягнятъ.

Люде добри такъ зъ угорской якъ и зъ галицкой Русіи, не дайтеся баламутити и на такого епископа, якого хоче Вістникъ, не дайте анѣ цента.

Въ той справѣ напишемъ особну статію въ слѣдуючомъ числѣ докажемъ: коли и якъ лучше буде жити русинамъ въ Америцѣ.

АМЕРИКАНСКИЕ НОВОСТИ.

Бѣда та нужда, яка постигла тутейшихъ робѣтниківъ, не дасть ся докладно описати во всѣхъ ей видахъ. По великихъ мѣстахъ, де передъ тымъ бувъ оживленый рухъ а люде звивались коло работы якъ тоти мурашки — нынѣ сумують комини безъ дыму, погасѣ въ фабричныхъ печахъ огонь, стукъ и гукъ отъ машинъ замеръ а люде безъ працѣ снують ся по улицяхъ мовъ тіи мерцѣ зъ гробу вставши: блѣди, безсильны, зъ голоду отъ вѣтру валять ся. Одѣнь видячи передъ собою голодову смерть, самъ отбирае собѣ жите передъ часомъ; другій пускаея за выжебранымъ центомъ въ инши стороны пѣшки и часто буває же де въ лѣсѣ або въ

стодолѣ фармера закончае свое нужденне жите упавши на силахъ, знемѣгъ и умеръ. Наши люде ще сами мѣжъ собою яко тако ратують ся, але горе тому, кто не мае знакомыхъ або друга.

Теперь въ Чикаго зойшли ся все работники безъ працѣ на вѣче и урадили йти все пѣшки до Вашингтону и подати петицію. Въ сихъ дняхъ вырешать бѣдныи и зъ каждого мѣста и мѣсточка будутъ збирати безработныхъ, щобъ въ поважномъ числѣ станути передъ билимъ домомъ и пригладати отцамъ отчины ихъ обовязокъ: зарядити общій нуждѣ яка теперь пануе. Зле роблять наши люде же въ нынѣшнихъ тяжкихъ часахъ выбираютъ ся до Америки бо ту ихъ чекае не гараздъ але голодова смерть.

Въ Самоа въ революціи, котра повстала зъ того же одѣнь американскій судія остро засудивъ на грошеву кару и гарешть одного уроженца.

Американское правительство, подѣ котрого протекторатомъ находится ся тая громада острововъ на полудневомъ паціфику, задивляея дуже оптимистично и каже що все скончить ся благополучно.

Мормоны закупили въ Мексико 2.745.000 акровъ плодородной землѣ де осядутъ ще таки той осени.

Въ Ohio отворила ся нова секта „Мира“ и числитъ 30.000. Тая секта взяла собѣ за засаду змусити конгрессъ до выдаваня больше грошей въ курсѣ.

Въ Бразиліи покойи гандель знову обновляея якъ и колись.

СЪ ШИРОКОГО СВѢТА.

Славный угорскій патріотъ Л. Кошутъ умеръ. Тѣло его привезено до Пешту. Онъ бувъ словацкого роду.

Въ Франціи та сама исторія. Анархисты не поддають ся.

Лондонъ. Зъ оттамъ доносятъ что сего лѣта нѣмецкій цѣсаръ поѣде до Финляндіи де одвѣдае російского царя.

На границѣ черногорской и альбанской пришло до кровавой битки зъ обохъ сторонѣ. Сотки Албанцовъ напало на черногорскіи осады и зъ того повстала битка, въ которой зъ обохъ сторонѣ много забитыхъ.

Вашингтонъ. Уже въ сенатѣ почались дебаты надъ бил-омъ Вілсона въ справѣ реформы цвовой, кобъ се разъ скончилось.

ПРИЯТЕЛЬ.

Цѣкаве оповѣданье
Ивана Нечуя

Шмуль подавъ Василеву фляшку зъ румомъ. Василь задеръ голову и вставивъ шийку фляшки въ ротъ. Ромъ забулкотѣвъ, Василь напивъ ся, гекнувъ и втеръ губы рукавомъ.

— Та и добрый твой мого-рычъ! Мабуть тымъ, що злодѣйскій, сказавъ Василь.

— Але онъ чого я трохи бо-ю ся: боюсь Юстинны. Ховайтесь вѣдъ Юстинны, сказавъ Шмуль.

— Аде ты въ недовѣрка сховаея вѣдъ жѣнки, сказавъ Кузьма: вѣдъ жѣнки, якъ вѣдъ Бога, нѣгде не укроешь ся. Але якъ Юстинна часомъ похопить ся словомъ, то я йи ребра палицею полѣчу.

— Ой вей мѣръ! Якій ты прудкій. Юстинна тобѣ скорѣйше наплеще потылицю, нѣжъ йи ты ребра полѣчишь, сказавъ Шмуль.

Шмуль знавъ усе мѣсточко, усѣхъ людей въ мѣсточку, якъ нѣяка полиція на свѣтѣ.

— Та хочъ Юстинна довѣдаея, то не схоче жъ она таки, щобъ я и батько поѣшли на Сибирь. Не бой ся, мовчати-ме, сказавъ Василь.

— Ой якій ты розумный. Я такъ и знавъ, что ты се скажешъ. Ну, теперъ до работы. Здоймайте мѣшки та клунки, та несѣтъ въ стодолу, сказавъ Шмуль.

Кузьма и Василь почали здоймати зъ балагули мѣшки. Шмуль только поддававъ имъ на плечѣ и вѣдчиявъ ворота. Самъ вѣдъ нѣ до чого и не доторкуваея ся, радый, що знайшовъ по-пыхачѣвъ, котрыхъ можна було поганяти. Вѣдъ ишовъ позады ихъ до стодолы, тихо махаючи батогомъ. Вѣднесли вони разъ, вѣднесли в друге. За третимъ разомъ Шмуль поддавъ Кузьмѣ на плечѣ здорове рядно, повне всякого добра. Рядно було таке важке, що Кузьма ажъ скорчивъ ся вдвое.

Що воно таке важке та тверде, подумавъ Кузьма, подходячи до стодолы. Вѣдъ лапнувъ назадъ рукою за рядно. Въ ряднѣ було щось тверде и довге, зовсѣмъ таке якъ двѣ людскіи ноги. — Шмулю! Тутъ у ряднѣ вбитый човѣкъ! крикнувъ Кузьма, кинувши на землю рядно и вѣдскочивши, ты вбѣвъ човѣка и привѣзъ менѣ лихо въ стодолу.

Кузьма вѣдскочивъ вѣдъ рядна, хрестивъ ся та трусивъ ся. Вѣдъ дуже боявъ ся мерцѣвъ та чортѣвъ, але Бога зовсѣмъ не боявъ ся.

— Ой вей мѣръ! Чи ты здурѣвъ, чи ты внивъ ся? хоба я розбойникъ. Я чесный човѣкъ. Де ты тамъ нала-

павъ мертвого човѣка? еказавъ Шмуль.

Василь не дуже боявъ ся мерцѣвъ и смѣявъ ся, дивлячись на переляканого батька. Шмуль вхопивъ завязане рядно и поволѣкъ его въ стодолу. Зачинивши ворота, Шмуль доставъ зъ кишень потайного лихтаря и черкнувъ сѣрничкомъ объ коробочку. Свѣтъ поливъ ся по стодолѣ, по купѣ розкиданныхъ мѣшкѣвъ. Шмуль засвѣтивъ свѣчку въ лихтаріи и навѣтъ промѣнь на рядно.

— Ну, де той мертвый човѣкъ! Розвяжи рядно та подивись, коли не имешъ вѣры, сказавъ Шмуль. Кузьма боявъ ся и приступити до рядна и стоявъ, схиливши голову. Василь розвязавъ рядно. Въ ряднѣ були твердіи сувоѣ полотень та рушникѣвъ, котрии Кузьмѣ здались ногами.

ВЕСЕЛА ХВИЛЯ.

Лѣкаръ записавъ мужикови лѣки та не було чимъ рецепту посыпати а онъ, взявъ ножикъ и надрапавъ трохи пѣску зъ стѣны на рецепту и каже: „Сего заживайте по три разы на день.“

Въ тыждень приходитъ лѣкаръ до хорого и пытае ся: „А що мой любчику, вже лѣпше вамъ?“

„Ой, пане дохторю — ка-каже онъ — ще не цѣлкомъ добре.“

„А заживали вы то, що я вамъ записавъ?“

Та певне, що заживае-емъ, подивѣтъ ся лише на мою стѣну.“

Лѣкаръ глипнувъ на стѣну а стѣна надъ лѣжкомъ ажъ до цеглы выдрапана.

Въ судѣ: „А не були вы коли передомъ карани?“

Провинившій: „Нѣ, завсе потѣмъ.“

Швядка работа. Ходивъ ракъ сѣмъ рокѣвъ по воду, та прійшовъ до дому, ставъ черезъ порѣгъ перелазити, — розлявъ та и каже: „Оттаке горе зъ швядкою работою!“

Пошли въ гору! „Цыгане онъ твоего батька повѣсили!“ Цыганъ: „О, пошли наши въ гору!“

Ноги болятъ. Мати: Сыну, иди стовчи проса на кашу!“ Сынъ: „Охъ, мамо, ноги дуже болятъ!“ Мати: „Сыну, иди ѣсти кашу!“ Сынъ: „А де-жъ мамо, моя ложка велика?“

Ктобъ знавъ чи въ старѣмъ краю чи тутъ въ Америцѣ де буває Михаилъ Кухта походячи зъ села Кролика Волоского въ Галичинѣ, просить ся дати знати до Редакціи „Свободы“

Хотячи приступити до „Союза“ най посылають вступне и нѣсичне до касіера.

Mr. John Glowa
Excelsior Pa.

И увѣдомити секретара подѣ адресою.

Rev. J. Konstankiewicz
144 South Franklin
Shamokin Pa.

КНИГЪ ДО СПРОДАЖИ.

Молитвословы съ пасхал 65.
Пѣсни церковни велики 70.
подѣ ноты 2.50
жизне Св. О. Николая . . 10
Кирилъ и Мефодій . . 10
Жизне избран. Святыхъ 3.00
на каждыи день въ роцѣ 10.00
Жизне Св. Георгія . . . 5
Конкордія въ отношеніи обо-
бохъ обрядѣвъ р. и лат. 25
Катехизмы 15
Исторія церкви Хре. . 80
Родословная картина князей
рускихъ. 32
Иванъ Теодоровъ первый
русскій книгопечатникъ. 20
Открытие Америки. . . 12
Порадникъ въ справахъ пи-
сарскихъ. 10
Методична граматика мало-
русского языка. 60
Орлеанска дѣва. . . . 35
Шляхта ходячкова драма 15
Пленипотенты. 30
Заповоди Божіи. . . . 20
Арендаръ драма. . . . 10
Два млыны 10
Страшный вертепъ. . . 10
Княжна Галя. 15
Порвалася нитка драма. 25
Голодни роки. 15
Наука. 1.50
Онуфрій Грушкевичъ чарѣв-
никъ. 35
Черкеская мѣсть. . . . 20
Мѣсть верховинця. . . 32
Якъ козамъ роги выправ. 10
Любовь убогого молодца. 60
Середь ледоватого моря. 15
Недбайко и Просвѣщеніе. 10
Народни пѣсни. 25
До чого дошли люде черезъ
Просвѣщеніе. 10
Богъ надежда моя. . . 1.00
Исторія Руси. 80
Въ память 3-го Мая. . . 25
Библия съ образками. . 65
Библия ст. и нов. завѣта. 5.00
Земскій рай. 12
Словари руско-нѣмецки 5.00
Доносимъ ч. читателямъ, що
не дуже маемъ на складѣ, де
дуже расходитъ ся що дня.
Протое подѣслалосьмо по но-
вый транспортъ за 500. дол.
Книжки безъ грошей ся не
высылае-

Просимо поч. читателя
„Свободы“, котрый приславъ
изъ старого краю предпла-
ту, до насъ зголоситъ ся бо
черезъ помылку незнаемо до
кого высылати.

Редакція.

Мы мали дотеперь взгляды
на тяжки часы не пудили
нашихъ читателей щобъ за-
плату за газету прислали,
але днесъ и намъ тяжело, про-
тое не забувайте!

За „НАРОДНЫЙ ДОМЪ“
не забываете.

РУСКА ТОРГОВЛЯ

СНАРЯДОВЪ ЦЕРКОВ-
НЫХЪ ИКОНЪ, КНИГЪ И
РИЗЪ

МИХАИЛА ДЫМЕТА
throu. ВЪ въ ГАЛИЧИНЪ
and

Поручае своимъ землякамъ
въ Америкѣ всякого рода
вещи церковни и именно:

Евангеліе нового изданія въ
различныхъ прехорошихъ
оковахъ и оправкахъ отъ 55 з.
р. до 225 злр. Плащаницы
на полотнѣ отъ 18 злр. до
42 злр. на шолковой матеріи
отъ 48 до 130 злр. Фелоны,
Стихарѣ, Хоругви. Фаны,
Артоси, Хлѣбницѣ, Кресты
всякого рода, Патрици, Ча-
шѣ, Кадилницѣ, Дарохра-
нительницѣ, Пауки, лихта-
рѣ, альпаковин, мосяжии, и
циновии. Всякіи книги цер-
ковни, а особливо поручае о-
брази до Иконостасѣ въ
хорошей работѣ по дуже у-
мѣренныхъ цѣнахъ, на поло-
тнѣ якъ я посылавъ уже до
Шенандоагъ Па, Фріляндъ
Па, Міннеаполисъ Мінн. а
всѣ были совершенно задово-
лены о чомъ ся переконати
можно.

Чувъ я що въ Америкѣ забе-
рають ся жида продавати
церковни вещи и кажутъ со-
бѣ за лихій товаръ надзви-
чайно дорого платити, для
того прошу всѣхъ а особли-
во Всечестне руске Духо-
венство и братства цер-
ковни, котримъ лежить на
серцю украшеніе домовъ бо-
жиихъ, щобы съ своими по-
требами до мене удавались,
я всѣ замовленія яко Русинъ
и вашъ родимецъ якъ можъ
найтаньше и найсовѣстній-
ше виготовлю. Для того не
дайте ся ошуквати отъ лю-
дей, котри не мають изобра-
женія о церковнихъ вещахъ.
При замовленіяхъ або, об-
стальонкахъ, прошу заразомъ
и грошѣ присилати, а слибы
замовленіе больше стояло
якъ 200 злр. или 100 дол.
то прому долучити еще 10
злр. особно на таксу, котру
треба заплатити американь-
скому конзулеви въ Вѣдні
за подтвержденіе рахунку.

Всяки замовленія прошу по-
силати черезъ „Свободу“
Цѣнники можно получить
въ Редакціи „Свободы“

Зостаю съ почтеніемъ
Михайль Дыметъ.

ПЕРША РУСКА ГРОСЕРНЯ

Въ Джерси Сіті.

Подъ числомъ 102 Моррисъ
улиця.

Крайне повертаючи до кра-
ю чи приходячи съ краю,
няй зайдуть тамъ а будутъ
услужени по щиро руски.
Тамъ дастъ ся имъ добру
раду и пораду о всѣмъ що
только потребно.

BILLY & ZUZA.

BANKERS & STEAM SHIP AGENTS,

189 E. 22nd St. **BAYONNE N J**

Спродаютъ тикети кора-
бельни на найлѣпши линіи.
* * * * *

Посилають грошѣ до ста-
рого краю скоро, таньо и
безпечно безъ клопоту.

Продають руски книги
по знижонихъ цѣнахъ а то:
Великій Молитвословъ 2. 50
Великій Зборникъ . . . 2. 50
Изборникъ великій . . 3. 50
Псалтирь великій . . . 2. 75
Зборникъ малій въ доброй
оправѣ 1. 75
Молитвословъ 1. 75
Надежда моя 1. 80
та сама въ скоряной опр. 85
Хлѣбъ Души въ доброй о-
правѣ 1. 75
такий самъ брошур. . . 75
Зборникъ малій 35
Молитвословъ малій . . 25
Маемо такожъ всяки словес-
ни книги. Кто собѣ хоче
купити няй зголосить ся
подъ выше подану адресу.

ИГНАТІЙ БЕРЕЗИКЪ

РУСКІЙ ШВЕЦЪ

Поручае свою работу кра-
янамъ, за котру ручитъ.
Чоботи або черевикѣ его
шила не попеують ся и за
4. роки. Мешкае при ру-
скѣмъ шторѣ въ
OLYPHANT PA.

A. B A B I A K

686 3. ав. межи 21 а 22 ул.
S. Broklyn N. Y.

Найславнѣйшій краевій рѣ-
зникъ. Его ковбасы и вуже-
нина расходитъ ся по цѣлой
Америкѣ.

Замовленія и обстальонки
услугуеь скоро и точно.

W. BUDZYNSKI.

122 Cedar Str.

New York.

Помежи Green-
wich i Washing-
ton улицами.

АГЕНТУРА

КОРАБЕЛНА

И КОЛІОВА.

Спродаетъ шифкарты на най-
лѣпши линіи морской на
Бременъ и Гамбургъ. Посы-
лае грошѣ до всѣхъ части
свѣта.

Звертаемъ увагу, що яко
свѣй чоловікъ обходитъ ся
съ людьми сумлѣнно.

HERMAN GIZANG

Рогъ Варренъ и Моррисъ ул.

Jersey City N. J.

Утриме въ своймъ складѣ
найрозмайтшій трунки такъ
старо-краевіи якъ и амери-
канскій

Саля для забавъ весѣльныхъ.

НАЙБОГАТША

Гросерня и Dry Goods

I. ТАЛПАША
и Я. ЖИЛИЧА

727. Commeree Str.
ШАМОКИНЪ ПА.

Заосмотрена съ гори ажъ до
долу въ наилучшіи товари
съ першой руки Все свѣже.

Крайне не оминайте сво-
ихъ, бо бувъ бы великій
грѣхъ! и не слава для ру-
ского народа. не забудьте

J. TALPASZ &
J. ZYLICZ

D OLDENBURG ПРЕДПРИЕМЦЯ ПОХО- РОНОВЪ.

77-87 Morris Str.

Jersey City N.J.

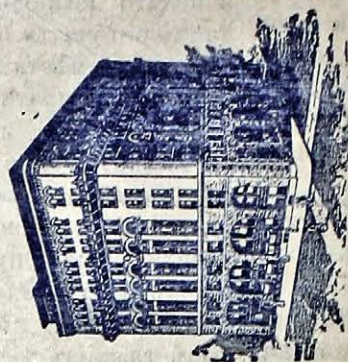
Удавайте ся въ потребѣ до
него.

KRIMMERT,

Продаю найтуньше шифка-
рты до старого краю и поси-
лаю грошѣ въ якъ найкорот-
шій часъ певно, беспечно
безъ жадного клопоту.
Колько то уже людей поси-
лаю грошѣ до старого краю
и купило у мене шифкартъ?
а еще жаденъ не скажувъ
ся що му була яка хіба.
Поручаюся памяти моймъ
краянамъ остаюсь съ глибо-
кимъ поздравленіемъ а не забу-
вайте на

F. MISSLER

F. MISSLER

106 WEST STREET
NEW YORK
A въ JERSEY CITY
77 GRAND STREET

САЛОНІСТИ!

Се иде о вамъ добро познакомитись
зъ нами.

Сли кто купить у насъ хотъ разъ,
а переконаеь що добрый зробивъ
интересъ.

Зголошуйтеся до нашого складу, або
посылайте о пробку (sample)

зъ глубокимъ почтеніемъ

EMANUEI GROSS.

Importer of Wines and Liquors

Головний складъ 357 Henderson Str.

38 ESSEX STR. JERSEY CITY
NEW YORK.

FRANK WEICEL

Найлѣпшии
Найтуньшии
а

на часъ напра-

вить каждому зигарки, зи-
гары и все що въ zakresъ
годинникарскій входитъ,

131 YORK STREET
JERSEY CITY, N. J.

M. SINGER,

101 MORRIS STREET.

межи Washington a Warren
улицами.

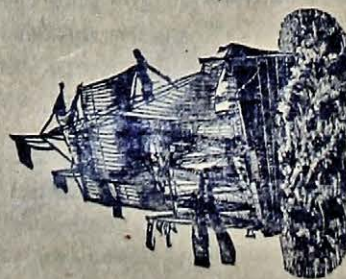
Jersey City.

Поручае свѣй складъ винъ
заграничныхъ всякого рода
пива, медъ, горѣлку лікери
по найтуньшой цѣнѣ.
Незабывайте за него.

Плимавъ и Шенандоа,
но нѣкто не може ска-
зати щобы ему хотий о-
день центъ пропалъ.
Продае такъ само шиф-
карты на всѣ линіи мо-
рски.
Якъ до своего чоловіка
повинни Русини завсе
удаватись чи фдучи до
старого краю, чи съ
краю подъ адресу.

D. SALES
247 WARREN ST.
JERSEY CITY
N.J.

D. САЛЕЙ

Посылае грошѣ до ста-
рого краю,
Колько то грошей по-
славъ въ ОлпФантъ,

Молись, трудись, тверезись, учись, до „Союза“ запишись, до читальнѣ ходи! Бога въ серцю май, ближняго люби, церковъ посѣщай,
„Свободу“ читай! Русь святую люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся! Въ лютерію не грайте, только
грошъ падѣть. Вратя! намъ треба „Народного Дому“ апу скинтесь по центови! Се не забывайте! Буде зъ васъ!